

Els van der Plas, directeur Premsele, Nederlands Instituut voor Design en Mode:
“Premsele wil bruggen slaan tussen de werelden van techniek, design, mode en industrie”

Premsele, het Nederlandse Instituut voor Design en mode, heeft sinds kort een nieuwe directeur: Els van der Plas. Ruim dertien jaar speelde zij als oprichter en directeur van het Prins Claus Fonds een invloedrijke rol in het Nederlandse en internationale culturele klimaat. In haar nieuwe rol wil zij zich onder andere richten op de verdere internationalisering van design en mode en de wisselwerking tussen creatief talent en commercie versterken.

De afgelopen drie jaren waren geen gemakkelijke tijd voor de creatieve industrie. De kredietcrisis, financiële en economische crises eisten hun tol in de design- en modewereld. En of dat nog niet genoeg was, kwamen daar recent de bezuinigingen van het nieuwe kabinet overheen. Geen reden om bij de pakken neer te gaan zitten, vindt Els van der Plas. “Ik heb voor Premsele een aantal aandachtspunten voor de toekomst geagen-

deerd die de verdere groei en ontwikkeling van de Nederlandse design en mode moeten bevorderen. Deze punten passen bij het huidige Premsele-beleid om het culturele design- en modeklimaat vooral te versterken door interactie met de buitenwereld. Daarbij gaat het niet alleen om wisselwerking met de economische sector maar ook met het culturele en maatschappelijke domein. Want design en mode

AUTEUR: JOKE VAN DER LEIJ

kunnen op vele manieren bijdragen aan persoonlijke, culturele en maatschappelijke ontwikkeling.”

Basic Instincts

“Om te beginnen blijven we ons richten op het ondersteunen van Nederlandse mode- en designontwerpers om zich internationaal te presenteren”, vervolgt Els van der

Bloei! stoel Sini, het nieuwste product van het Bloei! project gebaseerd op traditionele Turkse tafels. In samenwerking met 1ste generatie Turkse vrouwen in Nederland en hun vakmanschap.

Plas. “Ik denk dat we daarbij niet alleen moeten kijken naar New York en Milaan, maar ook naar opkomende economieën als China en India, zoals we met het DutchDFA (Dutch Design Fashion en Architecture) programma al doen. Zo openen we op 30 juni 2011 de multidisciplinaire tentoonstelling Basic Instincts in Villa Elisabeth in Berlijn waar vijf vooraanstaande modeontwerpers de Nederlandse creatieve cultuur gezicht geven. We willen met het werk van Jan Taminiau, Monique van Heist, Klavers van Engelen, Anne de Grijff en Iris van Herpen, de nadruk leggen op visies in Nederlandse modecultuur in relatie tot elkaar en andere werkvelden zoals architectuur en kunst. Die verbondenheid tussen mode en kunst is ook typerend voor Nederlandse mode. Bij modeontwerpers Viktor & Rolf zie je bijvoorbeeld ook de invloed van de moderne, conceptuele kunst van Mondriaan. Met Basis Instincts willen we de Nederlandse modecultuur presenteren als broedplaats

voor een open, creatieve mentaliteit. Deze expositie gaat vanaf 2011 ook op reis naar andere locaties in China, India en Turkije. Op elke locatie leggen we verbindingen met culturele organisaties, ontwerpers, kunstenaars, architecten en de industrie.”

Multiculturele kruisbestuiving

Aandacht voor internationalisering dient volgens Els van der Plas een breder doel dan alleen het economisch belang. “Wij willen Nederlandse designers ook wijzen op interessante culturele ontwikkelingen die voor hen van betekenis kunnen zijn. Interculturele uitwisseling, wederzijdse inspiratie en expertiseoverdracht, daar gaat het om. In dit licht wil Premsele ook aandacht besteden aan de mogelijkheden die onze eigen multiculturele

samenleving te bieden heeft. Jonge Nederlanders van Turkse, Antilliaanse en Marokkaanse achtergrond zijn vaak zeer modebewust en zien kleding als een manier om te laten zien wie ze zijn en waar ze vandaan komen. Zij brengen een eigen culturele identiteit mee die een inspiratiebron kan zijn voor Nederlandse ontwerpers. Ontwerpster Lotte van Laatum laat zich bijvoorbeeld inspireren door de ambachtelijkheid en kleurrijkheid van de Turkse modecultuur. Dat leidt tot ontwerpen met een extra dimensie. Door multiculturele kruisbestuiving kun je de waarde van de Nederlandse mode en design vergroten. Ik zie hierin belangrijke kansen voor de toekomst.”

Samenwerking industrie

Els van der Plas wil ook de relatie tussen Premsele en de industrie verstevigen en uitbreiden. “Niet om het geld, maar om de inspirerende en stimulerende driehoek van techniek, design en industrie. Nederland heeft hierin een sterke

“De overheid hoort ook verantwoordelijkheid te dragen voor het culturele erfgoed van morgen”

geschiedenis met bedrijven als Sikkens, Pastoe, Ahrend en Gispen, en met ontwerpers die samenwerken met die industrie als Gerrit Rietveld, Benno Premsele en Friso Kramer. De huidige opkomende trend van textielrecycling bewijst ook wat zo'n samenwerking kan opleveren. Bij textielrecycling kun je vezels herwinnen uit consumententextiel en daar weer nieuwe producten van maken met een hogere toegevoegde waarde. Spijkerbroekenconcern G-star heeft bijvoorbeeld een

procédé ontwikkeld om uit fijngemalen spijkerbroeken nieuwe jeansvezels te spinnen en daar weer nieuwe broeken van te maken. Maar dit soort kringloopbroeken vind je niet in de doorsnee kledingzaak. Innovatie is pas echt innovatie als je er commerciële producten van kunt maken. Door al die werelden met elkaar te verbinden kun je veel meer profiteren van elkaars expertise. In dat opzicht hebben we nog een wereld te winnen.”

Fashion Council

Premsele heeft ook een kennisfunctie. “Premsele moet archiveren, documenteren, informeren, stimuleren en presenteren. Omdat cultureel erfgoed gaat over geschiedenis en het duiden ervan, opdat we nieuwe histories kunnen creëren. Verleden, heden en toekomst kunnen niet los van elkaar worden gezien. Die kennis is nu zeer versnipperd. Daarom wil Premsele samen met MODINT een Fashion Council oprichten. Een

Nederlands instituut waar alle kennis over mode op één plaats wordt gebundeld. Dit Fashion Council kan via Premsele en MODINT als platform dienen waar de industrie, design en techniek hun innovaties en creaties kunnen presenteren in een bij Premsele horende expositieruimte.”

Investeringsfonds

Premsele werkt ook met MODINT aan de oprichting van een investeringsfonds voor jonge modeontwerpers. “Geen overbodige luxe in ons huidige klimaat waar subsidies worden afgeschaft en jonge ontwerpers zelf op zoek moeten naar geldschietters om te kunnen investeren in nieuwe collecties”, vindt Els van der Plas. “Wij willen daarom niet alleen financiële steun bieden, maar ook handige tools ontwikkelen om bijvoorbeeld een businessplan op te stellen. Vaardigheden die de meeste jonge ontwerpers op de opleiding niet of onvoldoende hebben geleerd.

Premsele wil jong talent ook helpen om zich op het commerciële vlak te ontwikkelen.”

Digitalisering

De voortschrijdende digitalisering is eveneens een onderwerp waar Premsele zich intensief mee blijft bezighouden. Els van der Plas: “Digitalisering heeft alles met design te maken. Dankzij het internet kan iedereen op elk gewenst moment de grote modeshows zien. En veel modeliefhebbers volgen niet meer de film, televisie of modebladen maar modeblogs, Facebook of Twitter. De invloed van individuele bloggers of twitteraars laat de democratisering zien van de mode en de emancipatie van de consument. Iedereen kan via social media zijn eigen mening plaatsen tegenover het perspectief van de modebladen. En je kunt via social media een breed publiek betrekken bij mode en design en het draagvlak hiervoor vergroten. Ook dat is voor ons een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.”

Bloei! een project in samenwerking met 1ste generatie Turkse vrouwen in Nederland en hun vakmanschap.

Open design

Open source-ontwikkelingen en auteurschap vormen een ander facet van digitalisering waarop Premsele zich richt. Els van der Plas: “Premsele heeft al veel geïnvesteerd in onderzoek op dit gebied en komt binnenkort met het boek Open Design Now, over ontwerpen in een digitaal en sociaal democratisch tijdperk (i.s.m. Waag Society en Creative Commons bij Uitgeverij BIS). Aanleiding voor deze uitgave was de (Un)limited Design Contest, een experiment in open design waar de deelnemende ontwerpers hun ontwerp delen met anderen die dat ontwerp vervolgens konden aanpassen en verbeteren. Het leverde innovatieve, en bijzondere ontwer-

pen op. Met dit boek willen we open design onder de aandacht brengen van designprofessionals, -studenten, -critici en geïnteresseerden.”

Duurzaamheid

Tot slot richt Premsela zich op de wereldwijde urgente ontwikkelingen op het gebied van Design for social change. “Dit gaat over duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen”, legt Els van

per bij maatschappelijke en sociale problemen. Nederland heeft hiervoor alles in huis; goed onderwijs, kwaliteit, innoverende technische ontwikkeling en goed ontwerp.”

Inspireren en stimuleren

Plannen genoeg dus voor de toekomst. Maar hoe verhoudt dit alles zich tot het nieuwe bedrijfsbeleid dat minister Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en

activiteiten. Tal van regelingen en subsidies voor innovatie, export en cultuur zijn tijdelijk gesloten, afgeschaft of worden binnenkort opgeheven. Voor beginnende ontwerpers wordt het op deze manier steeds moeilijker om zich te ontwikkelen. Dat de overheid ook verantwoordelijkheid hoort te dragen voor het culturele erfgoed van morgen lijkt totaal verdwenen uit het staatsvocabulaire. Viktor & Rolf bijvoorbeeld zouden zich zonder aanvangssubsidie nooit hebben kunnen ontwikkelen tot de toonaangevende modeontwerpers die ze nu zijn. Wij zullen daarom het belang van investeren in een sterke mode- en designsector ook bij politiek en overheid indringend voor het voetlicht brengen. Verder blijven we natuurlijk interessante design tonen, nieuwe onderwerpen agenderen, mensen inspireren, en nieuwe relaties stimuleren. Want design en mode raken aan alle facetten van mens en maatschappij.” ■

“Verbondenheid tussen mode en kunst is typerend voor Nederlandse mode”

der Plas uit. “Voor mode kun je denken aan alternatieve vezels die het milieu minder belasten, zoals biologisch katoen. Maar ook aan goede arbeidsomstandigheden in landen als Turkije, India en China, het ontwikkelen van goedkoop en duurzaam maandverband, nieuwe vormen van energie en de toepassing ervan, of de rol van de ontwer-

Innovatie in februari presenteerde? Els van der Plas: “Het uitgangspunt om bedrijven, wetenschap en creatieve talenten met elkaar te laten samenwerken, juich ik toe! Vooralsnog lijkt het plan echter een papieren werkelijkheid. Dit kabinet ziet economische ontwikkeling en publieksbereik als de belangrijkste uitgangspunten voor culturele